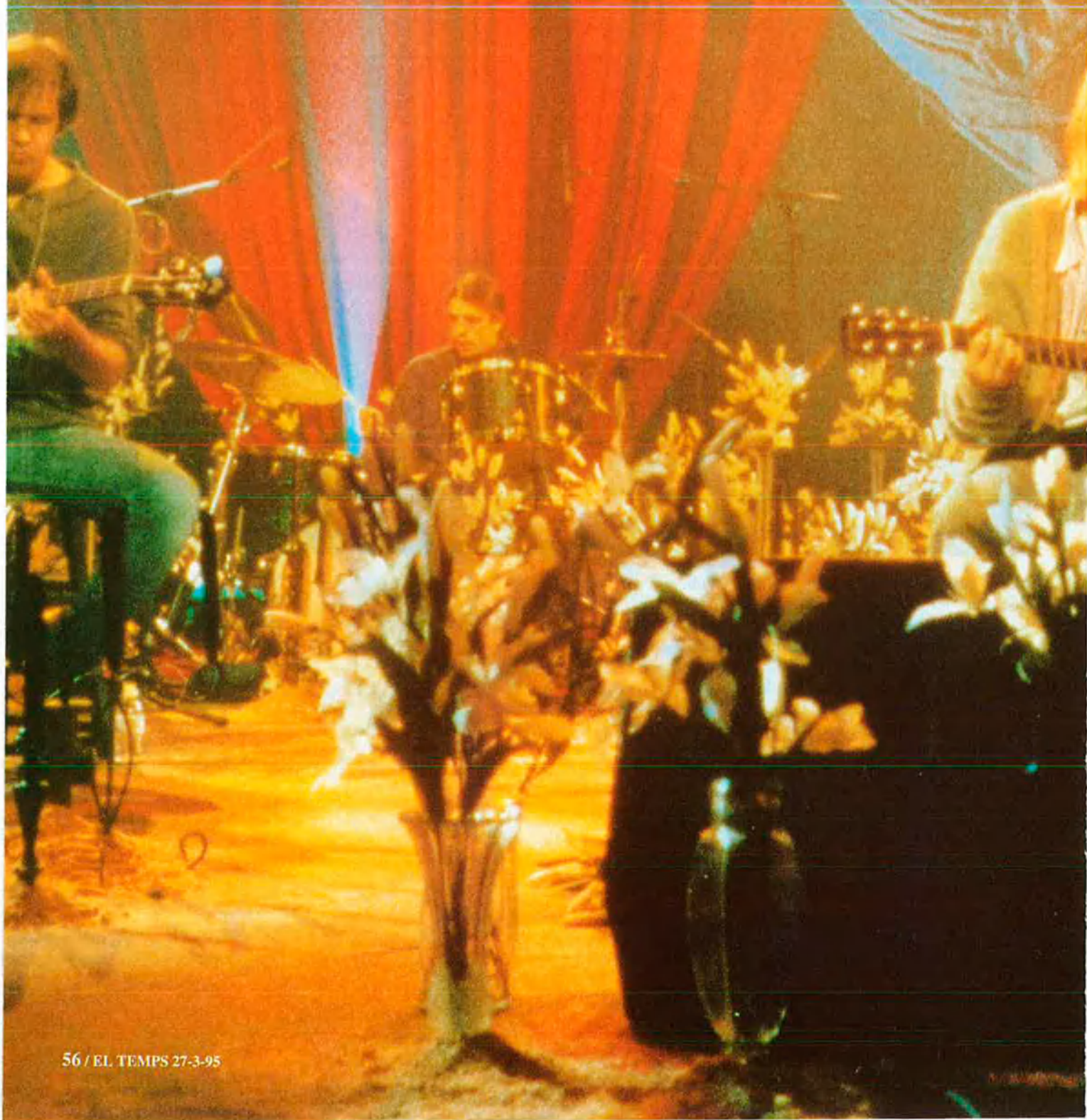
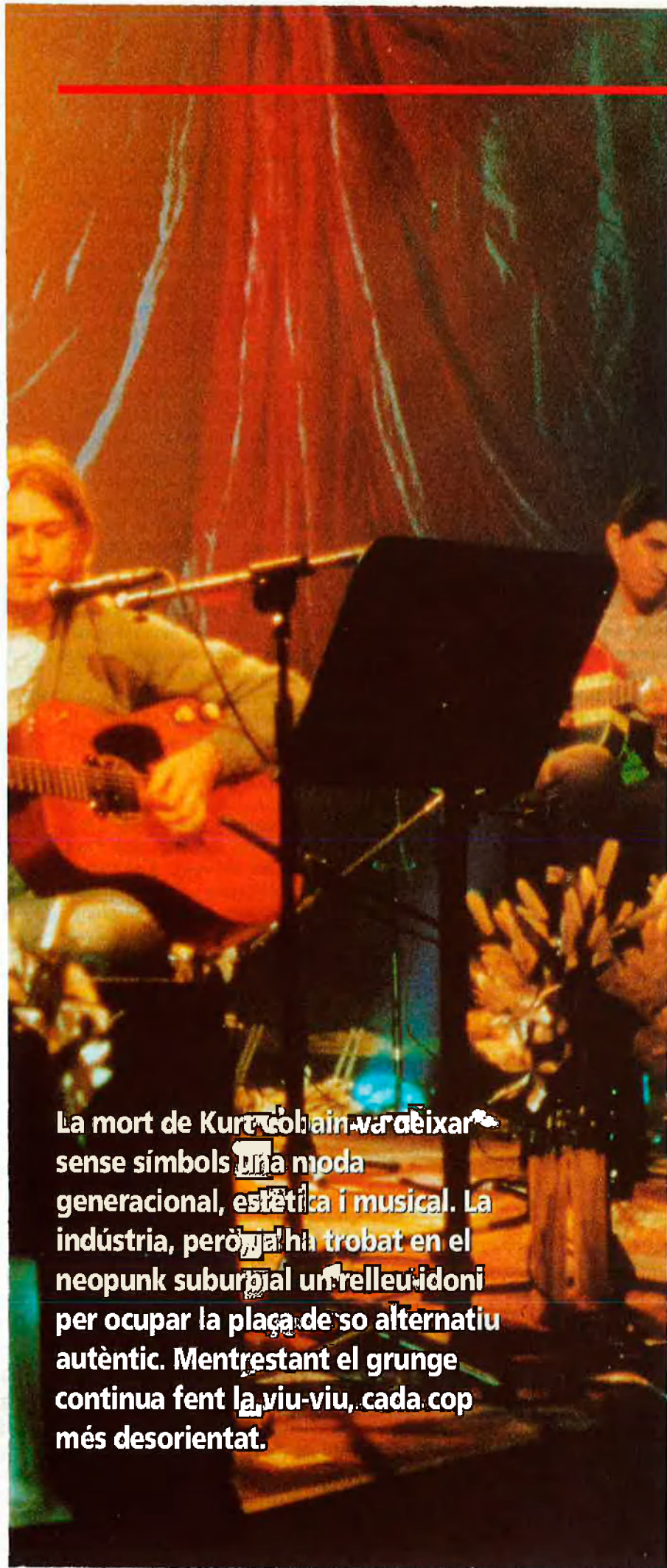

El grunge después de Kurt Cobain

La mort de Kurt Cobain va deixar sense símbols una moda generacional, estètica i musical. La indústria, però, ja hi trobat en el neopunk suburbial un relleu idoni per ocupar la plaça de so alternatiu autèntic. Mentrestant el grunge continua fent la viu-viu, cada cop més desorientat.

D' aquí tres setmanes farà un any de la mort per suïcidi de Kurt Cobain, líder del grup musical Nirvana. Aquell 8 d'abril l'electricista Gary Smith va trobar el cos inert de Kurt Cobain a les 8.30 del matí en una revisió rutinària. Al vespre, quan la ràdio local KXXR ja havia escampat la notícia, les botigues de discos de Seattle havien venut tot el material referent a Nirvana. I és que el grup de Kurt Cobain no era un qualsevol.

Després d'uns anys 80 on més aviat regnava el tedi musical, la dècada dels 90 es despertava amb un so brut, però sincer. Un so que es forjava en una ciutat, Seattle, i que ben aviat es convertí en la banda sonora d'una estètica i una generació sense esperances: naixia una moda anomenada grunge.

Els mitjans de comunicació no van tardar dos dies a prendre en comunió l'etiqueta per definir un sac on es barrejava música i estètica d'una generació que l'escriptor Douglas Coupland anomenava X. Casualitat o predeterminació, el cas és que Seattle, voltada de muntanyes i llacs, paradoxalment es convertí de cop en l'origen d'una potent cultura urbana. Fins el director de cinema Bernardo Bertolucci, que va rodar *El petit buda* en aquesta ciutat, deia: "La fresca i moderna serenitat del nord-oest del Pacífic i el seu emplaçament, suspesa a la vora d'un vast oceà, no podria estar més lluny de l'antiga pols i del caos de Katmandú".

So de Seattle. Abans de desvetllar-se tot l'ambient musical que encapçalarien grups com Nirvana, Seattle ja tenia el seu mite. Un negre que tocava la guitarra com un dimoni fins que la feia cendra: Jimi Hendrix. La seva tomba havia esdevingut un lloc de culte per als joves inquiets. Amb Kurt Cobain els màrtirs ja són dos. Aquest darrer per ser la imatge d'un so especial, el Seattle.

Tot prové del grup de post-punk Green River, dels anys 80, les cançons dels quals combinaven de manera desconeguda fins llavors una actitud punk irreverent amb un so proper al heavy metal accelerat. La mateixa denominació grunge prové del gruny d'una guitarra inexperta amb moltes ganes de cridar la desesperació. De les despulles de Green River, i cap a final dels 80, van aparèixer grups com Mudhoney, Love Battery, Mother Love Bone i Pearl Jam, que encapçalarien el so Seattle amb Nirvana i Soundgarden.

Malgrat la comercialització del fenomen, l'origen es troba en la desesperació. Nirvana, com a grup emblemàtic, va ser la conjunció de tres joves marginats: Kurt Cobain, Chris Novoselic i Dave Grohl. Els tres provinents de famílies molt desestructurades, amb la música com a únic recurs per sortir del pou. Les energies musicals de tots aquests grups, les va sa-

ber recollir en un primer moment la discogràfica independent Sub Pop, fundada el 1986 per Bruce Pavitt i Jonathan Poneman. Amb escassos mitjans volien donar sortida a un seguit de grups que per molta gent en aquell moment només feien soroll. L'esforç es va veure recompensat aviat per l'inesperat èxit de Nirvana, que provocà que molts grups d'aquella independent marxessin cap a les multinacionals. El llegat més important d'aquell esclat és l'àlbum de Nirvana *Nevermind*, que el 1992 marcà un abans i un després en la música rock.

Però per què Nirvana i per què Kurt Cobain? Segons el periodista David Talleda, del programa de música alternativa *El Soterrani* de Catalunya Ràdio, "A Seattle, en aquells moments hi havia 18.000 bandes com ells, i tot va ser un cúmul de casualitats". Per Marta Valls, de Geffen, la multinacional de Nirvana, "aquest grup tenia un so especial que els mitjans van saber descobrir. A partir d'aquí Nirvana va obrir la porta a tota la resta de grups grunge". Més enllà de casualitats o particularitats essencials, Nirvana va arribar tan amunt que es va fer insuportable pel seu líder. "Kurt Cobain era molt sensible i veia que l'èxit no li permetia ser com ell volia. A més veia que dia a dia perdía el *feeling* i l'amistat en el grup mateix. En aquesta situació o t'adaptes o explotes, i Kurt va esclatar", explica Marta Valls, sobre el perquè de la mort del cantant. Segons David Talleda, però, "com la majoria dels components d'aquests grups, als 8 anys els seus pares ja s'havien separat. Kurt passava de l'escola i com que a Seattle tot el dia plou, es tancaven als garatges i tocaven. A més de ser absorbit per la indústria, a Cobain se li havien suïcidat dos parents i ell era molt depressiu".

Estètica grunge. Un cop es consolidà la marca musical grunge, aquesta denominació d'origen havia de marcar les pautes d'una nova moda. Les camises de quadres que havien portat la Creedence Clearwater Revival als 60, es tornaven desendregades en el conjunt tèxtil dels joves grunge. Amb roba de segona mà com més usada millor, el nou estil marcava la pauta de vestir desmanegat. Fins i tot dissenyadors reconeguts com Armand Bassi es van fixar en una nova manera de vestir. Evidentment des de Seattle no hi havia res premeditat, "en aquesta ciutat fa un fred terrible, i aquestes camises de franel·la a quadres són les típiques que porten sempre", explica David Talleda. Però com totes les

REM, un dels supervivents de la dècada dels vuitanta. Al contrari de Nirvana, la popularitat els ha arribat quan ja estaven molt bregats en el món musical.

modes, i sobretot les de vestir, aquesta també té els dies comptats. Fa poc Teresa Gimpera pronosticava que tota la moda basada en la roba de segona mà tendia a extingir-se. Actualment les samarretes i camises grunge estan passades de moda a les grans ciutats, i no hi ha cap banda de rock d'èxit que pugi als escenaris vestida així.

Dins d'aquesta moda apareix també el tema de la droga com a parpella demolidora per poder tancar els ulls ràpidament. L'heroïna s'escampa àvidament, en noves i variades formes de consum, per les venes de molts joves americans. Dels sectors més marginats als més benestants demanen el mateix. Perquè això sí, encara que la base del moviment, o sigui la música, surti de joves molt marginats, quan el concepte es comercialitza és la classe mitjana americana que se'n fa propietària. En tots els nivells. El grunge, com el punk i els hippies en el seu moment, va servir perquè joves avorrits de viure bé s'apuntessin al carro d'un grup de desheredats.

'Neopunk': la mort del grunge? El proper 5 d'abril Courtney Love tocarà a Barcelona. La cita podria coincidir amb l'aniversari de la mort del seu marit, Kurt Cobain. També de Seattle, Courtney i el seu grup Hole, portaran la seva manera de veure el grunge. I és que, encara que la cara angoixada d'aquest moviment hagi desaparegut, encara que el grunge estigui més aviat perdut, continua havent-hi grups que fan sonar les guitarres com fa sis anys. El relleu, ara l'han pres grups com Pearl Jam, Soundgarden, o Stone Temple Pilots. El grunge lluita per conservar un lloc en l'Olimp musical que dia a dia va prenent un nou moviment, el neopunk.

Segons David Talleda, "ara s'ha creat un buit de poder, ja que el grunge com a moda era un fet molt centrat en Nirvana. No ha estat el mateix que el punk dels setanta, llavors els grups van agafar per sorpresa els mitjans i discogràfiques, però tot es va acabar quan les multinacionals ho van xuclar. Amb el grunge les companyies ja estaven preparades. La companyia Geffen, per exemple, l'any passat, tot i perdre grans grups supervendes com Aerosmith, Eagles, o Nirvana, ha estat l'any que han tingut més beneficis". Per Marta Valls, de Geffen, "realment Nirvana, a part de la qualitat musical, va ser un filó d'or per a la companyia".

Si més no, el grunge també haurà servit perquè els mitjans de comunicació s'atreixin amb propostes musicals més arriscades. Abans

de Nirvana era impossible sentir una guitarra massa ràpida i amb pocs acords per la MTV. Ara, després de l'onada grunge, aquesta cadena de televisió, en vista dels bons resultats dels grups alternatius, ha fomentat aquesta política. I no solament des de la ja omnipotent MTV, a l'estat espanyol cadenes com la 100 o 40 Principales han jugat fort amb el grunge i amb el que ens ve ara: el neopunk.

Bandes com Green Day o Off Spring, amb un so més clar i molt més ràpid que el grunge, copen les primeres posicions a les llistes de vendes mundials. No duen cabells llargs i l'epicentre ja no és Seattle, al nord, sinó Los Angeles i Califòrnia, al sud.

"Sense Nirvana falta un so equivalent, sobretot perquè els mitjans de comunicació estan àvids d'un nou inconformisme on penjar les seves etiquetes", així respon Marta Valls sobre les noves perspectives de la companyia. Per David Talleda, "aquest neopunk californià ressorgeix perquè revistes especialitzades com *Billboard*, televisions com MTV, fins i tot revistes com *Time* o els premis Grammy donen importància a grups com Green Day i Off Spring perquè han vist que són rendibles". Però no tothom està d'acord amb aquesta etiqueta. La discogràfica independent Running Circle, els primers que van importar producte Sub Pop, creuen que "tot això del punk-pop i neopunk és un altre muntatge com el grunge. Fins i tot Sub Pop s'ha decantat més per sons més càlids i nets, amb Jale o Zumpano, i s'han oblidat de la línia dura. A més, el punk és una actitud. Green Day i Off Spring són pop més ràpid però res més. Si vols punk, vés als suburbis de Barcelona o de Bilbao".

Precisament des dels suburbis és des d'on surten aquests nous grups que s'agafen tant al qualificatiu punk. Fa uns mesos en un article al *New York Times* es feia una referència a aquests nous sons com a *newt age music*. Newt Gingrich, nou protagonista de la política als EUA, havia de tractar al congrés el mateix tema que el de les noves ban-

Green Day, la nova revelació del neo-punk, van vendre 3 milions de còpies del seu tercer disc, 'Dookie', l'any 1994.

Weezer (baix) no fa neopunk, però les multinacionals també han vist en el seu so un substitut del grunge.

des de rock: la revenja dels suburbis, no necessàriament marginals.

So suburbial. El cens de 1990 va demostrar que la majoria d'americans viu als suburbis. Els republicans, que ara controlen el congrés, han interpretat que manen gràcies als suburbis. En els últims anys les llistes pop, que a la seva manera també són unes eleccions d'estètica i actituds, s'han tornat suburbanes. El punk

i el hip-hop, les dues darreres revolucions dels 70 eren moviments urbans, ara, però, el moviment comercial i musical es genera fora de les ciutats.

Pels més joves queden les restes de grunge, el nou punk, l'amargor del trashmetal, i el masclisme del rap de la costa oest.

Pels més grans el pop dels noranta és l'equivalent a les estores de pèl, casolanes, familiaritat total. Pels més joves, el pop refracta l'apatia suburbana a través de la brutalitat desesperada. Els suburbis signifiquen confort i aïllament, una oportunitat de provar els recursos de la ciutat sense haver de submergir-se en la bullícia i la diversitat urbana. Geogràficament, econòmicament i culturalment els suburbis estan separats dels perills i les crisis de la ciutat. Si a l'urbs la música s'ha caracteritzat per aquest afany d'agradar a tothom, els sons dels suburbis es couen en l'esfera privada, i s'escolta en els cotxes, en els soterranis, a les habitacions o a través de televisió per cable, que ha eliminat la necessitat de desplaçar-se a la ciutat per escoltar l'última novetat.

Als joves, la calma suburbana els provoca avorriment; l'aïllament els deixa preguntant-se què s'estan perdent, situació que és veu reflectida en la pel·lícula americana *Clerks*.

Si als 80 els joves van aferrar-se a l'ambigüitat de grups com REM i a les hipersensibles confessions de Morrissey, amb la decadència de Bush, la desesperança situació va fer pujar grups que connectaven amb aquesta buidor com Nirvana i Pearl Jam. Ara, tres milions d'exemplars venuts l'any 94 del seu tercer disc *Dookie* han situat Green Day al capdamunt. La seva ironia, el seu crit dels suburbis ha focalitzat tota la premsa i la indústria discogràfica en el que ha de ser un nou moviment, substitut del grunge, que passi l'expedient de música alternativa actual. Però les semblances amb el punk real són més aviat limitades.

Mentrestant, el grunge, com maldespertat amb una terrible caparra, després d'una trompa autodestructiva, busca el seu lloc per resituar-se, en una ciutat com Seattle, més propera a la contrada canadenc que als suburbis de les grans ciutats americanes. **Oriol Cortacans**